वर्ष-०९, जनवरी-जून-२०१५
अङ्कौ-६३-६४ (संयुक्ताङ्कौ)

ISSN 2321-1342

सम्पादकः
डॉ.प्रफुल्लः पुरोहितः

देवसायुज्यम्

संस्कृत-त्रैमासिक-पत्रिका,

वार्षिक रु-१५०

Scanned with CamScanner

संपादक : डॉ. प्रफुल्ल पुरोहितः

परामर्शकमण्डलम्

डॉ. जयन्तीलाल के. भट्टः
प्रो. राजेन्द्र नाणावटी
प्रो. उमा देशपांडे
प्रो. जयदेव ए. जानी
श्रीहंसकुमार मांकड
डॉ. रमणलाल पाठक

प्रकाशकः	मुद्रक
डॉ. प्रफुल्ल पुरोहितः एल-२, न्यू विकक्रम बाग, लेकचरर्स कवार्टर्स, ८ एम.एस.यु. प्रतापगंज, वडोदरा-२. मो. ९३७६२१९४७७	Disha Art New Sama Road, Vadodara-390 024 M : 9925382863

अनुक्रमणिका

१. मन्त्रः		२
२. वनस्य विस्मरणम्	सतीशः गज्जर्	३
३. गुरुगौरवस्तवनम्	प्रो.नरेन्द्र पण्डया	४
४. आत्यन्तिकदुःखनिवृत्तिरूपाः आगमाः	प्रो.वी.एस.विष्णुभट्टाचार्युलु	७
५. महाकविभासः तथा संस्कृतनाटकानि	डॉ.अमृतः भोगायता	१२
६. पाणिनेः पश्चात् नवक्षनमीणर्म्रौनककुमारः	डॉ.	१३
७. अर्वाचीनकाव्ये विश्वबन्धुत्व-भावना।	प्रा.डॉ.पङ्कज त्रिवेदी	१६
८. एकविंशशताब्द्याः नवीनविधा विनोदकणिका	निधि चौधरी, शोधच्छात्रा	१८
९. अर्वाचीनसंस्कृतसाहित्यस्य एका विधा	योगिता शर्मा, शोधच्छात्रा	२२
१०. सर्वेषां राजतन्त्राणां लोकतन्त्रं विशिष्यते	डॉ.भरत के.वलाणी	२८
११. "संस्कृतपत्रकारित्वायां गुजरातराज्यस्य गौरवम्"	डॉ. जतीन पुरखा	३०
१२. श्रीमद्भगवद्गीता	डॉ.प्रफुल्लः पुरोहितः	३२
१३. गान्धिनः सर्वमेतत्	डॉ.अमृतः भोगायता	३४
१४. ॥ गुर्जरप्रदेशेकर्णावत्याम्सम्पन्नम् व्याससाबरमतीज्ञानसरितासम्मेलनम् ॥	प्रो.डॉ.कमलेशकुमारः छ.चोक्सी	३५
१५. आत्मदीपो भव	प्रा.डॉ.मनसुख पटोलिया	३६

Scanned with CamScanner

गुरुगौरवस्तवनम् ।

श्रीमन्तः सरसमधुरसरलसुरभारतीसम्भाषणाकृष्टाखिलजनसमुदायहृदयाः सदयस्वभावाभिमण्डितशीलाः संस्कृतसंस्कृतिसमाराधनैकधनाः गुजरातमहीमण्डनायमानाः संस्कृतसम्पोषणसंवर्धनसमुत्थानसन्दर्शनदीपदण्डायमानाः वार्धक्येऽपि दिवानिशमप्रमादं सुरभारतीं सेवमानाः समेधयन्तः पू.श्री.डाह्याभाईपञ्चोलीशास्त्रिचरणाः आयुषः एकोननवतिशरदां पूर्णतायां नवतितमवर्षे प्रविशन्तः सन्तः सश्रद्धं सगौरवं सभाज्यन्तेतराम् ।

नवतितमवर्षस्य प्रवेशे गुरुवासरे ।
गुरूणां गौरवं किञ्चिद्वक्ष्ये सन्मार्गदर्शकम् ॥ १॥

सन्तो वदान्या गुणराशिधन्या वेदैकनिष्ठा सहजप्रतिष्ठाः।
पञ्चोलिनः साधुसभासभाजिताः सन्मार्गसन्दर्शनशीलशालिनः॥ २ ॥

वरेण्यशीला सुरवाक्शरण्याः ब्रह्मर्षिवर्याः विबुधप्रियाश्च ।
अनारतं भारतभूसमर्चने दत्तावधाना विलसन्ति विज्ञाः॥ ३ ॥

मेघो वर्षति वारि भाति धरणी धन्या प्रसन्नाऽर्द्रिता
धान्याढ्या सुखदा सदा शुभयुता सम्मोदते सत्प्रजा ।
पञ्चोलिप्रियवारिदस्य सुतरां ज्ञानाख्यसंवर्षणं
हृद्यां भारतभूमिमार्यचरितां सम्पोषयद्राजते ॥ ४ ॥

तरुवरसदृशी कृतिस्तवदीया सततमहो परमोपकारशुक्ला ।
गुरुवर विलसत्यहो धरण्यां दृशियुगलं किल शीतलं करोति ॥ ५॥

भवतु जगति विद्ववदग्रणीनां दृढतरशास्त्रजुषां गणः सुगर्वः।
तव तु किल सुपर्ववाक्सुेक्षा वदति मुदा कृतिनां वरेण्यतां नः॥ ६ ॥

सरितां गतयः समुद्रमाप्तुं प्रतिपलमेव भवन्ति सत्वरेण ।
बहुविधजनता गुरुं शरण्यं व्रजति मुदा करुणाधनं बहुज्ञम् ॥ ७॥

श्रीमतामपि च धीमतां चयो यस्य सन्निधिमवाप्य धन्यताम् ।
आत्मनो मनुत आदरादरं भाति भव्य इह भूतिमान् गुरुः॥ ८॥

यस्तरुं श्रयति मानवो भुवि प्राप्नुते स फलमर्थितं महत् ।
छाययाऽपि य लभेत् कृतार्थतां नाऽस्ति तत्र विचिकित्सितं क्वचित् ॥ ९ ॥

पूर्वं नृपा रघुकुले ह्यभवन् वदान्याः वृद्धाः गुणैश्च कृतिभिः जरसा विनाऽपि ।
पञ्चोलिवर्य इह भाति वदन् सभासु पञ्चाशीतेरहमिहाऽस्मि शिशुः प्रसन्नः॥ १०॥

Scanned with CamScanner

शब्दायमानस्य सुभास्वमुष्य वचांसि माधुर्यरसामृतानि ।
पीत्वा प्रसन्नानि मुखाम्बुजानि वै सभासदां सुसभाजयन्ते ॥ १२॥
वृद्धत्त्वसत्त्वेऽपि समैः प्रभावैः स्वभावतो यस्य शिशुत्वरूपम् ।
दृष्ट्वा स्मरामो गिरिमाष्टवक्री तस्याऽस्ति चेष्टा किल बालवद्धि॥ १३ ॥
छात्रत्त्वतो यस्य गुरुः प्रसन्नः पुत्रत्त्वतो यस्य पिता प्रसन्नः।
गुरुत्त्वतो यस्य भवन्ति नूनं शिष्याः प्रसन्नाः सकला जगत्सु ॥ १४ ॥
यत्कर्मणा भक्तिभरेण विद्यया संस्कारवत्या च गिरा रसालया ।
सन्तो महान्तो भगवान् परमेश्वरः नूनं प्रसीदन्ति विचक्षणस्य वै ॥ १५ ॥
सरस्वत्याः पुत्रो भवति वरदो यः सविनयः वरेण्यः शिष्याणाममलसुखाचैकशरणः।
अलङ्कारो भूम्या अमल इह पञ्चोलिविबुधः कथङ्कारं वाचां भवतुं षियोऽनेकगुणवान् ॥ १६॥
डायाभाइमहोदयः सकरुणः सत्सेवनीयो गुरुः
माङ्गल्यं दशदिक्षु वै सुरगिरां सम्पोषणैः सर्वथा ।
सन्तन्वन् किल राजते नटपुरे चारुप्रदेशे मणिः
शास्त्राणां डमरुं निनाद्य मधुरं नैकार्थगाम्भीर्यवत् ॥ १७ ॥
शास्त्रैकनिष्ठः सहतप्रतिष्ठः गुणैर्वरिष्ठः सहजप्रबोधः।
कालानुरोधी प्रतिभानवद्यो वन्द्यो विभात्येष गुरुर्गरीयान् ॥ १८ ॥
इन्दुवद्विमलशीतलकान्तिः शान्तदान्तधृतिमद्धृदयार्यः।
वन्दनीयचरितः समुदारः संस्कृतं समवतीह रसायाम् ॥ १९॥
गिराराडीव निश्चलभावमूर्ध्वः बुधपूजितपादपयोजयुगोऽर्च्यः।
गुणमण्डितचारुपवित्रचरित्रः गुरुराडिह राजति धीधनधुर्यः॥ २०॥
वसुधेव विशालमना मनुमार्गी दिशि वा विदिशि प्रथितप्रतिभाभः।
करुणावरुणालय शीलसुभावो भुवि भासत एष हरिहर्रिभक्त्या ॥ २१ ॥
पञ्चोलिवंशाम्बुजाभास्करस्य तेजोनिधे रश्मिसमूहरूपाः।
शिष्या वदान्याः परमप्रकाशाः विश्वं स्वविद्यातपसा तपन्ति ॥ २२ ॥
ब्रह्मर्षिधामामलविद्यया यद् विभाति भूमौ दिवि वा रसायाम् ।
विद्याप्रवाहोऽस्य परं पवित्र गङ्गौघवद् वै त्रिजगत्पुनाति ॥ २३ ॥
वरवरदवरेण्यैः वन्द्यचारूच्चशीलैः ऋषिमुनिभिरिदं वै धाम पूतं पदाब्जैः।
वलसति वरणीयं धाम धन्यं धरायां श्रुतिमतिगतिशान्तिदान्तिमत्सेवनीयम् ॥ २४ ॥

Scanned with CamScanner

राजहंसा यथा मानसं शारदेऽनेहसि व्रजन्ति वै सम्प्रसिद्धं विदाम् ।
नैकमानदास्तथोपाधयः सादरं डायाभाइशास्त्रिणं संश्रन्यते सदा ॥ २५ ॥
ग्रन्था अनेके रचिता गुणज्ञैः सारं समुद्धृत्य हि शास्त्रवार्धेः।
बुधाश्च शिष्याश्च महद्भिरित्थं सम्बोधिताश्चोपकृताश्च भूरि ॥ २६ ॥
यत्कारुण्यकटाक्षतः प्रभवतिच्छात्रः स्वपाठे रतः
वैदुष्यं समवाप्तुमेवमचिरं चेतश्चमत्कारकम् ।
यत्सान्निध्यवशादशान्तहृदयःशान्तिं व्रजेत्सत्वरं
डायालालमनर्घ्यरत्नममलं सन्तं नुमस्तं वयम् ॥ २७ ॥
पाठशालां च गोशालां शिवदेवालयं तथा ।
निर्माय रचिता नूनं त्रिवेणी नटधामनि ॥ २८ ॥
पाठशाला ज्ञानवेणी भक्तिवेणी च मन्दिरम् ।
गोसेवा कर्मवेणी वै त्रिवेणी हरितोषणी ॥ २९ ॥
सन्तरामकरुणामृतालुप्तं रामदासगुरुगौरवान्वितम् ।
ब्रह्मधाम भवता विधाय यत् वेदशास्त्रपरिरक्षणं कृतम् ॥ ३०॥
कीर्तिर्वः परमं पवित्रचरिता सत्त्वोद्भवा पुण्यदा
सत्कर्मप्रथितप्रभावमहिमा राराज्यते भास्वरा ।
पूर्णायां सितपक्षपूर्णशशिवच्छुभ्रा प्रसन्नप्रभा
लोकानां तनुते मुदं नयनयोः दृष्टा स्मृता सेविता ॥ ३१ ॥
गुरुस्तरुर्गुरुः सरित् गुरुः सरित्पतिस्ततः
गुरुर्धरा गुरुर्गिरीः गुरुस्तथा धनञ्जयः।
गुरुर्नभो गुरुर्धनो गुरुर्हरिः गुरर्हरः
गुरुत्वमत्र सर्वतो व्यापकं विराजते ॥ ३२ ॥
गरूणां गुणसंख्यानं यः पठेद्गुरुगौरवम् ।
तस्यापि सम्प्रवर्धेत् गौरवं भुवि भावुकाः॥ ३३ ॥

इति श्रीमद्भागवतविद्यापीठस्थश्रीवरतन्तुसंस्कृतमहाविद्यालयस्य प्राचार्यचरेण श्रीसोमनाथसंस्कृतयुनिवर्सिटीकोलेजप्राचार्येण पण्ड्योपाह्वेन लालजीभाईसूनुना डॉ.नरेन्द्रकुमारेण विरचितं विद्यावाचस्पतिपरमपूज्यश्रीडाह्याभाईशास्त्रिगुणगणगौरवगुम्फितं गुरुगौरवस्तवनम्।

Scanned with CamScanner